

SAYI:22 TEMMUZ 2025

MUVAKKİT

Aylık Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi

Baharda kışı,
kışın da baharı özler insan.
Ne uzaksa onu özler
Kavuşmak şart mı? Boş ver...
Bazı şeyler yokken güzel

ÖZDEMİR ASAF

BİR YILDIZDI, GÖZ KAMAŞTIRDI, AMA YALNIZDI, KIRILGANDI / **ARİFE SALMAN** - YALNIZLIĞIN ŞAIRİ:
ÖZDEMİR ASAF / **FATMA TECİRLİ** - OSMANLI'NIN HAFIZASI KONYA'DA HAYAT BULUYOR: KONYA SİCİLLERİ / **DİLEK GÜN**
TARİHTE BUGÜN - CLAUDE MONET'İN FIRÇASINDA DOĞANIN ZAMANI: "GEZİNTİ" / **İREM NİSA BİLGİÇ** - SELÇUKLU DÖNEMİ
SARAYLAR VE KÖŞKLER / **ARİFE SALMAN** - BİR EDEBİYAT ÇINARI : SABAHATTİN ALİ / **SEVDENUR MIDIKLI** - KALEMİN,
AKLIN VE KALBİN İZİNDE BİR CUMHURİYET KADINI : ŞÜKÜFE NİHAL BAŞAR / **TAYYİBE DUYGU SAÇAR**
ZAMANIN ÖTESİNDE: YILDIZLARARASI'NA BİR YOLCULUK / **DİLAN ÇETİNKAYA**

İÇİNDEKİLER

TEMMUZ 2025
SAYI: 22
AYLIK KÜLTÜR SANAT
VE EDEBİYAT DERGİSİ
Aylık süreli yayın

Yayın Sahibi:
ASTRO MEDYA
Yazı İşleri Müdürü
Esra Molla Çetin
Tasarım
Esra Molla Çetin
Dilek Gün
Funda Öztürk
Muhabir
Dilek Gün
Editörler

Arife Salman
Dilan Çetinkaya
Fatma Tecirli
T. Duygu Saçar
İrem Nisa Bilgiç

Adres:
Yeni İstanbul Caddesi Kosova Mahallesi
228/B Selçuklu / KONYA 42100
İletişim:
0(332) 408 24 55
iletisim@muvakkitdergisi.com
Basım yeri:
KONMATSAN OFSET MATBAA AMBALAJ
Fevzi Çakmak Mah. Gülistan Cad. 120 P
Karatay/KONYA - Tel: 05373725742

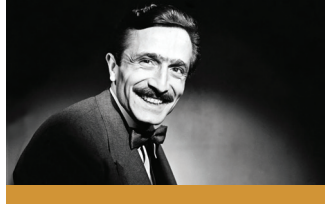
MUVAKKİT dergisindeki
tüm yazı ve çizimlerin
yayın hakkı saklıdır.

03

BİR YILDIZDI, GÖZ KAMAŞTIRDI: CAHİDE SONKU

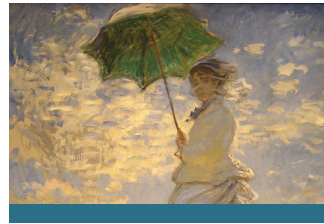
Türk sinemasının ilk kadın yıldızı, ilk kadın yönetmeni, ilk kadın yapımcısı ve ilk kadın sinema patronu...

05

YALNIZLIĞIN ŞAİRİ: ÖZDEMİR ASAF

Kelimelerle değil, susarak yaşadı, En çok da sustuklarıyla anladı. Dünyaya sığmadı bir cümle kadar. Ama bir dizeye sığıdı Asaf adı.

13

CLAUDE MONET'NİN FIRÇASINDA: "GEZİNTİ"

Gezinti, Fransız ressam Claude Monet'nin 1875 tarihli tablosudur. Yürüyüş, Güneş Şemsiyeli Kadın, Madam Monet ve Oğlu gibi adlarla da bilinir.

17

BİR EDEBİYAT ÇINARI: SABAHATTİN ALİ

Türk edebiyatının unutulmaz ismi Sabahattin Ali, yalnızlık ve insan ruhunun derinliklerini ustalıkla anlattığı eserleriyle kısa yaşamına büyük izler bıraktı. Zorlu hayatı ve özgün kalemile edebiyatta eşsiz bir yer edindi.

19

AKLIN VE KALBİN İZİNDE BİR CUMHURİYET KADINI

Türkiye'nin önemli toplumsal değişmeler geçirdiği bir dönem olan 1919-1960 yılları arasında şiir, öykü ve romanlar yayımlamış bir edebiyatçıdır Şükûfe Nihal Başar

21

YILDIZLARARASI'NA BİR YOLCULUK

Yıldızlararası, bilimin ve sevginin sınırlarını aşan; zamanın kavrımlarında insanın hem evrene hem de kendi kalbine yaptığı unutulmaz bir yolculuk.

Editörden...

Esra Molla Çetin

Yalnızlığın Sessiz Yankısı

“Yalnızlık paylaşılmaz / Paylaşılsa yalnızlık olmaz.”
Özdemir Asaf’ın bu kısa ama yoğun dizeleriyle açmak istedik bu sayımızı. Çünkü bu ay, sayfalarımızın derinliklerinde yalnızlığı arıyor, yalnızlığın izini sürüyoruz.

Yalnızlık... Kimi zaman bir kaçış, kimi zaman bir zorunluluk. Bazen bir tercih, bazen de bir sonuç. Kimi yalnızlığında büyür, kimi ise yok olur. Ama her hâlükârda yalnızlık, insan olmanın en kadim eşlikçisidir.

Kapak dosyamızda, yalnızlık temasını en içten satırlarla dile getiren Özdemir Asaf’a eğiliyoruz. Onun şiirlerinde insanın kendine tuttuğu aynayı, çoğu zaman en kırılğan hâliyle buluyoruz.

Sahne ışıkları altında bir yıldız gibi parlayıp hayatının son perdesinde derin bir yalnızlıkla baş başa kalan Cahide Sonku, sinemanın büyüğü ama sert gerçekliğini hatırlatıyor.

Claude Monet’nin “Gezinti” adlı tablosu ise resmin sessizliğinde bile yalnızlığı anlatmanın mümkün olduğunu fısıldıyor bizlere; pastoral bir manzara içinde dahi insan, kendi içine dönebilir.

Bu sayıdaki yolculuğumuz Sabahattin Ali’nin yaşamına uzanıyor. Kalemıyla yüzlerce kişiyi etkileyen bu büyük yazarın arkasında, sürgünlerin, suskunlukların ve evet, derin bir yalnızlığın izlerini buluyoruz.

Unutulmuş kadın kalemlerimizden Sükûfe Nihal Başar, bir başka yalnızlık hikâyesi. Ne edebiyat çevreleri tam anlamıyla sahip çıktı ona, ne de yaşadığı toplum. Yalnızlık, kimi zaman güçlü kalmanın da bedelidir.

Ve son olarak, sinemanın yıldızlararası sessizliğinde yalnız bir astronotun öyküsünü izliyoruz: “Yıldızların Arasında” adlı filmde, insanın hem kozmosla hem de kendi iç evreniyle kurduğu yalnız ve uzun diyaloga şahit oluyoruz.

Bu sayı bir davet aslında. Sessizliğin, içe dönmenin, durup düşünmenin çağrısı. Yalnızlığı, yalnız olmadığımızı fark etmek için bir fırsat olarak okuyabileceğimiz sayfalara bekliyoruz sizi.

İyi okumalar...

Bir yıldızdı... Göz kamaştırdı, ama yalnızdı, kırılıyordu...

Türk sinemasının ilk kadın yıldızı, ilk kadın yönetmeni, ilk kadın yapımcısı ve ilk kadın sinema patronu...

Cahide Sonku, yalnızca bir oyuncu değil, aynı zamanda öncü bir kadındır. Gerçek adı Cahide Serap olan sanatçı, asker bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelir. Dedesi 7. Ordu Komutanı Çorapsız İbrahim Paşa, babası ise onun emrinde görev yapan bir subaydır. Ailesi erkek çocuk özlemiyle yaşadığı için, doğmadan önce ablasına Necdet, kendisine de 'savaşan' anlamına gelen 'Mücahit' adını verirler. Bu isim Cahide'nin yaşamının da özeti olur: Savaşmak... Ailesi Yemen'den İstanbul'a döndüğünde babası evi terk eder. Annesiyle birlikte yoksulluğun içinde kalan Cahide, ortaokul yıllarında annesinin hastalanması üzerine Sirkeci'deki Basiret Han'da haftada dört liraya çalışmaya başlar. Tiyatroya Halkevleri'nin temsil kollarında adım atar. 1932 yılında gazetede Şehir Tiyatroları'nın konservatuvar için öğrenci aradığı ilanını görür. Seçmelere katılır, yönetmen Muhsin Ertuğrul'un beğenisini kazanır ve figüran-stajyer olarak tiyatroya başlar. **1933 yılında sahneye ilk kez "Yedi Köyün Zeynebi" oyununda çıkar; omzunda testi taşıyan, hiç repliği olmayan bir köy kızını canlandırır. Ancak o oyundaki bütün replikleri ezbere bilir.**

Sinema serüveni de kısa sürede başlar. Yine Muhsin Ertuğrul'un yönettiği "Söz Bir Allah Bir" adlı filmle beyaz perdeye geçiş yapar. 1934'te çevrilen "Bataklı Damın Kızı Aysel" filmiyle büyük bir ün kazanır. Filmde başına

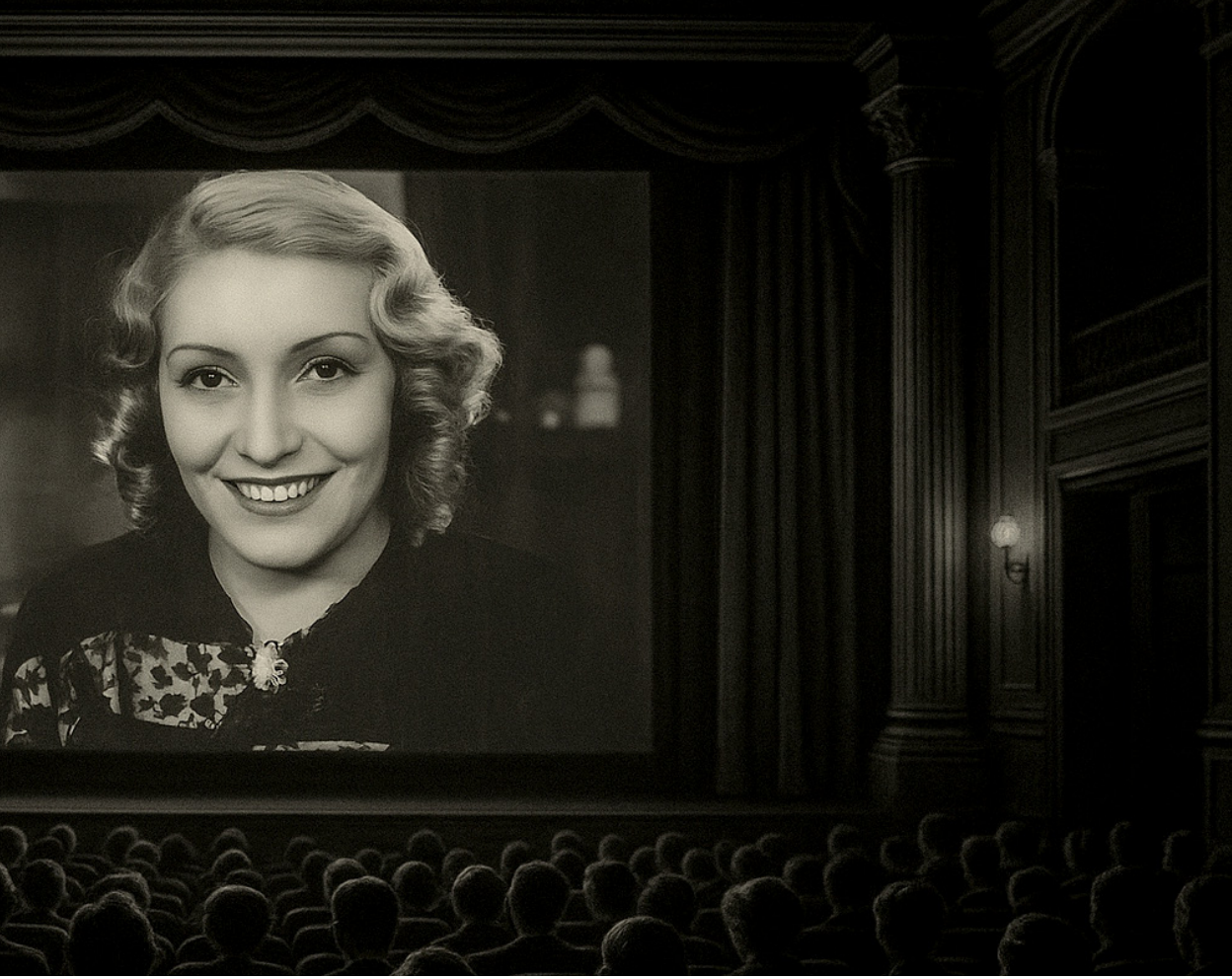
bağladığı eşarp, "**Aysel eşarbi**" adıyla moda olur. **Seyirciler o eşarbi takarak kendilerini Aysel'e yakın hissetmeye başlar.** Cahide Sonku, artık Türkiye'nin ilk sinema yıldızıdır.

1937'de oyuncu Talat Artemel ile evlenir. Shaw, Tolstoy, Shakespeare, Çehov gibi yazarların eserlerinde rol alarak Şehir Tiyatrosu'nun önde gelen kadın oyuncularından biri hâline gelir. 1936 yılında Talat Artemel'in başrolünü oynadığı "Peer Gynt" oyununda, Semiha Berksoy hastalanınca Solveig rolü Muhsin Ertuğrul tarafından Cahide'ye verilir. Aynı yıl müziklerini Cemal Reşit Rey'in yaptığı "Adalar" revüsünü oynamak üzere evden çıkacağı sırada annesi son nefesini verir. Perdenin açılmasına yarım saat kala ne yapacağını bilemeyen Cahide, acısına rağmen tiyatroya gider, dans eder, şarkı söyler ve rolünü oynar. Çünkü o sahneye çıkanların "perde kapanmaz" kuralına sadık bir oyuncudur.

1940 yılında "Şehvet Kurbanı" filminde canlandığı bar kadını rolüyle sinemadaki yerini daha da sağlamlaştırır. Ancak o hâlâ Şehir Tiyatrosu'nun oyuncusudur ve sinemaya Muhsin Ertuğrul'la devam eder. 1943 yılında dönemin bütün kralı olan İhsan Doruk ile ikinci evliliğini yapar. Bu evlilikten bir kızı olur, ancak kızına karşı anne olarak bir yakınlık kuramaz. Eşinden ayrıldıktan sonra kızını pek görmez. 1948 yılında Şehir Tiyatrosu'ndan ayrılır. Artık sinemaya daha ciddi bir biçimde yönelir. **"Fedakâr Ana" filminin çekimleri sırasında yönetmen Seyfi Havaeri rahatsızlanınca**

yönetmen koltuğuna geçer. Bu onun ilk yönetmenlik deneyimidir. Ardından hem oyuncu hem yönetmen olarak çeşitli filmler çeker. 1950 yılında, ününün doruğundayken Sonku Film adlı yapım şirketini kurar. Şirketin ilk filmi "Vatan ve Namık Kemal"dir. Talat Artemel ve Sami Ayanoglu ile birlikte yönettiği bu film, Film Yıldızı dergisinin o yıl düzenlediği ankette "En İyi Film" seçilir. Cahide Sonku da bu filmdeki performansıyla "En İyi Kadın Oyuncu" ödülüne layık görülür. Benzer bir başarısını "Beklenen Şarkı" adlı filmde de gösterir. Bu filmde üç yönetmen vardır: Orhon M. Arıburnu, Sami Ayanoglu ve Cahide Sonku. Film, Zeki Müren'in sinemadaki ilk performansdır ve gişe rekorları kırar. Ancak Sonku Film'in stüdyosunda çıkan bir yangında filmlerin çoğu yok olur. Cahide Sonku, birkaç saat içinde tüm servetini kaybeder. Bir zamanlar milyonlar kazanan bir

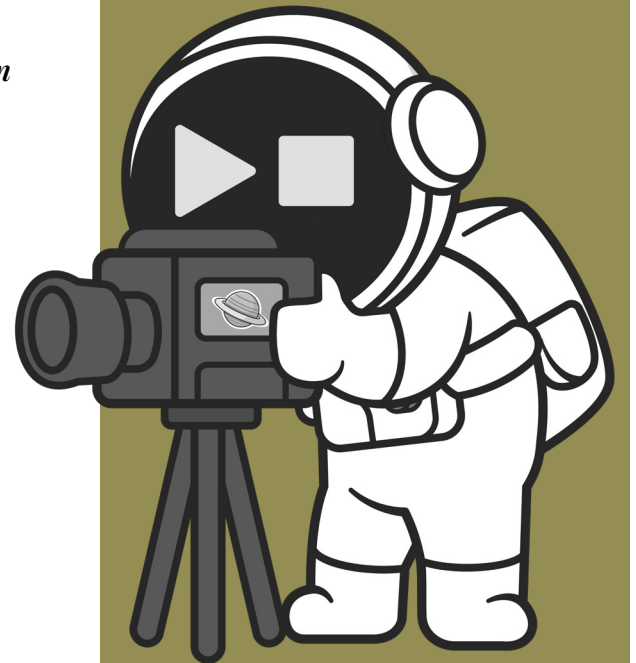
yapımcıyken borçlu bir hâle gelir.

Talat Artemel'in ölümünden sonra yaşamı giderek düzensizleşir. Şair ve oyuncu Cahit Irgat'la birlikte kurduğu "Cahitler" tiyatrosu da kısa ömürlü olur. 1964 yılında İstanbul Şehir Tiyatrosu'na ve Dormen Tiyatrosu'na döner. Ancak artık ne ruhen ne bedenen sahnede varlık gösterebilecek durumdadır. Zamanla tamamen sahneden ve sinemadan çekilir. Hayatının kalan yılları alkol bağımlılığı, yoksulluk ve unutulmuşlukla geçer. Sinema Yazarları Derneği ona özel bir ödül verir. Ancak ödül törenine katılamaz. Ödül, dönemin başkanı Atilla Dorsay tarafından Körfez Meyhanesi'nde kendisine teslim edilir. 1981 yılında, Alkazar Sineması'nda fenalaşarak yaşamını yitirir. Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedilir. Cahide Sonku, Türk sinemasının yıldızlar geçidine ilk ismini yazdıran kadındır.

Ancak yıldızlığı kısa sürmüştü, sistematik destekten yoksun, yalnız ve kırılgan bir hayat yaşamıştır. Sinema tarihçisi Nijat Özön, onu şöyle değerlendirir: *"Cahide Sonku, Ertuğrul okulundan yetişmişti, oyununun ana çizgileri de bu okulun ana çizgilerini taşıyordu. Perdedeki oyununun tiyatro kokması da bundan dolayı kaçınılmaz bir sonuçtu. Muhsin Ertuğrul'un en ağdalı melodramlarından biri olan 'Şehvet Kurbanı'nda, perdeye en yakın olan oyuncuydu. 'Bataklı Damın Kızı Aysel' filmindeki köylü kızı tiptemesi ise son derece doğaldı."* Onun adı bugün Afife Tiyatro Ödülleri'nde verilen özel bir ödülle yaşatılıyor. Ama mirası sadece ödüllerle değil; perdeye çıkan her kadın oyuncunun adında, kamera karşısına geçen her kadının gölgesinde hâlâ bizimle... *Bir yıldızdı... Göz kamaştırdı. Ama yalnızdı, kırılgandı, yandı...*

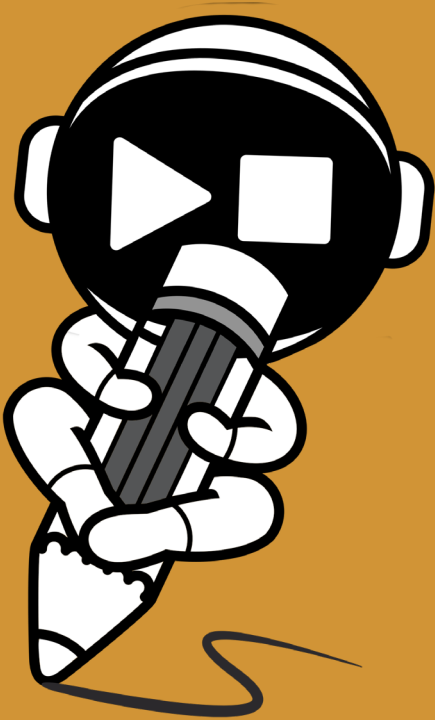
Sahnenin ışıkları altında parlayan bir yıldız, hayatın karanlık yanlarıyla cesurca savaşan Cahide Sonku... Onun hikâyesi, aşkın ve azmin en dokunaklı yansıması.

ARİFE SALMAN

*Kelimelerle
değil, susarak
yaşadı. En çok
da sustuklarıyla
anladı.
Dünyaya sığmadı
bir cümle kadar,
ama bir dizeye
sığdı Asaf adlı.*

FATMA TECİRLİ

B azı insanlar vardır; kelimeleri kendilerine birer elbise gibi giydirirler. Ne fazladır üstlerinde, ne de eksik... Her sözcük tam oturur yüreğine, her cümle bir bakış gibi yerleşir gözlerine. Ne savrulur ne sarkar; kelimeler onlar için sadece ifade değil, birer varoluş biçimidir. İşte Özdemiir Asaf da Türk edebiyatının böyle özel, böyle kendine has simalarından biridir. Şiirlerinde ne bağırır ne susturur; sadece hissettirir. *O, şiiri bir sessizlik sanatı haline getirmiştir âdeta. Onun dizelerinde kelimeler birer çiçek gibi açar; ama çoğu zaman bu çiçeklerin arasında,*

insanın parmağına batan dikenler de vardır. Çünkü hayat gibi acıtır şiiri; çünkü gerçek gibi dokunur insana.

Bazı kelimeler vardır, kalemin ucundan değil, doğrudan kalbin derinliklerinden dökülür. Onlar bir kere yazıldığında sadece kâğıtta değil, insanın içinde de yer bulur. Zamanla ruhumuzu sarar; hem bir sığınak olur hem de bir ayna. Kendimize döneriz o dizelerde. Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının en özgün, en naif ama aynı zamanda en sert şairlerinden biri olan Özdemiir Asaf, sözcükleriyle insan ruhunun en tenha köşelerine seslenmiş, bize hem susmayı

Yalnızlığın Şairi: Özdemir Asaf

hem de duymayı öğretmiştir. Onun şiirleri, yalnızlığın, sevdanın, çaresizliğin, bekleyişin ve umudun en ince çizgileriyle örülmüş bir ağ gibidir. Asaf, hayatla kurduğumuz o kırılgan köprüünün tam ortasında, düşmemek için tutunduğumuz bir dize olmuştur çoğu zaman. **11 Haziran 1923'te Ankara'da doğan Halit Özdemir Arun, yani bildiğimiz adıyla Özdemir Asaf, daha küçük yaşlarda tanıttı hayatın sert yüzüyle.** Henüz çocukken babası Mehmet Asaf'ı kaybetti. Bu kayıp, onun çocukluğuna ağır bir suskunluk bırakırken, hayatla kuracağı ilişkinin de ilk çizgisini çekti. Eğitim hayatı Galatasaray Lisesi'nde başladı ve sonra Kabataş Erkek

Lisesi'nde devam etti. Henüz lise yıllarında kaleme aldığı şiirlerle dikkat çekmeye başladı. Ancak Asaf için okul sadece bilgi değil, bir ruh arayışıydı. Hukuk Fakültesi'ne girdi, sonra iktisat eğitimi aldı, ardından gazetecilik eğitimiyle yolları kesişti. Hiçbirini tamamlamadı belki ama bu yolculuk onun zihnini şekillendiren, dünyaya bakışını derinleştiren bir arayışın izleriydi. O bir akademisyen olmadı; ama her şiiriyle insan ruhunun profesörü oldu. Asaf gazetecilik yaptı, çevirilerle dillerin ötesine geçti. Ama en çok da kendini kelimelerde buldu. 1951'de kurduğu Sanat Basımevi ve Yuvarlak Masa Yayınları,

onun edebiyatta kalıcı olma çabasının ilk somut adımıydı. **"Yuvarlağın Köşeleri" adlı denemeleriyle yaşamın çelişkilerini, bireyin topluma, insanın kendisiyle olan çatışmalarını sade ama vurucu bir dille ele aldı.** Yazılarında felsefi bir derinlik, şiirlerinde ise duyguya temas eden bir zarafet vardı. Özdemir Asaf, kelimeleri öyle bir yerleştirdi ki şiirlerinde veya bir cümlede bir ömrü anlatırdı. Çoğu zaman bir aşkı, bir vedayı, bir yalnızlığı sadece dört-beş sözcükle tarif ederdi. Ama bu sadelik, yüzeysellik değil; tam tersine bir derinliğin, bir içsel isyanın, bir kabullenişin dışavurumuydu. Şiir onun için bağırarak değil; anlaşılmayı beklemektir.

"Geleceğim, bekle dedi, gitti.

Ben beklemedim, o da gelmedi.

Ölüm gibi bir şey oldu.

Ama kimse ölmedi."

O hiçbir zaman büyük cümlelerle anlatmadı kırılganlıklarını. Sessizliğin içindeki fırtınayı anlattı, bekleyişin en sade halini...

"Bir söz verdi ve gitti; ardından ne bir kavga, ne bir ağıt... Sadece içimize çöken bir boşluk kaldı."

Bu dizelerde, insanın bir şeyi beklememeyi öğrenişiyse, beklemediği halde hayal kırıklığına uğrayışı yan yana yürür. Ve sonunda, kimsenin ölmediği ama herkesin biraz eksildiği bir yalnızlık kalır geriye.

"Sana gitme demeyeceğim.

Üşüyorsun, ceketimi al.

Günün en güzel saatleri bunlar.

Yanımda kal."

Ne bir aşkı zorla tuttu, ne de bir gidişi engellemeye çalıştı. Ne bir tutma çabası, ne de bir zorlayış... Onun dizelerinde sevgi, bağırarak değil, fısıldayarak konuşur. Gitme demiyor ama kalması için bütün kalbiyle çağırıyor. Ceketini uzatırken, aslında sıcaklığını veriyor. Yanında olmasının mevsimden, saatten, kelimelerden daha anlamlı olduğunu söylemeden söylüyor. Çünkü bazen en içten çağrı, en çok susulan anda duyulur.

*Yalnızlık, yaşamda bir an,
hep yeniden başlayan.
Dışından anlaşılmaz.
Ya da kocaman bir yalan,
Kovdukça kovalayan.
Paylaşılmaz.”*

Yalnızlık, Özdemir Asaf'ın en çok uğradığı durağıydı. Onu bir eksiklik değil, bir farkındalık hali olarak gördü. Çünkü ona göre; *“Yalnızlık, müziğin bile seni dinlemesidir. Yalnızlık, insanın kendine mektup yazması Ve dönüp dönüp onu okuması...”* Yalnızlık onun kaleminde bir kavram değil, yaşayan bir varlık gibiydi. Müziğin bile sırt çevirdiği bir sessizlik, insanın kendi kendine muhatap olduğu bir iç yolculuktu. Bu dizelerle, yalnız kalmanın değil, yalnızlığı hissetmenin ne olduğunu gösterdi. Dışarıdan anlaşılmaz belki ama içeride yankısı derindir. Kendi cümlelerini tekrar tekrar okuyarak, belki de biraz daha kendine tutunmaya çalışır insan. Bu dizelerde sadece bir tanım değil, bir hâl vardır. Asaf, yalnızlığın içini doldurdu, ona anlam verdi. Belki de bu yüzden onun şiirlerini okuyan herkes bir noktada kendi yalnızlığıyla yüzleşti. Çünkü Asaf'ın yalnızlığı, sadece onun değil; hepimizin aynasıydı. Yalnızlığı bu kadar derin, bu kadar dokunaklı anlatan çok az şair olmuştur. O yüzden Asaf'ın şiirleri sadece okunmaz; yaşanır, içselleştirilir. Onun şiirlerinde yalnız kalmak bir kader

değil, bir seçimdir. Ama bu seçim asla kolay değildir. Ona göre yalnızlık, gelip geçici bir an değil, hep geri dönen bir gölgeydi. Bazen yalandı, bazen gerçeğin ta kendisi... Ama ne olursa olsun, anlatılamazdı. Çünkü yalnızlık, paylaşılamaz bir şeydir; her insanın kendi içinde sessizce taşıdığı, kendiyle konuştuğu bir sırdır. Onun dizelerinde yalnızlık, bir kabullenişin değil, bir yüzleşmenin adıdır. Özdemir Asaf, 1981 yılında aramızdan ayrıldığında, geride sadece şiir kitapları bırakmadı. Aynı zamanda bizi anlatan, bizimle konuşan, bizimle susan bir ruh bıraktı. Onun şiirleri bir haykırış değil; bir fısıltıdır. Ama bu fısıltı, yankısını insanın en derininde bulur. Kimi zaman Lavinia olur o şiir, kimi zaman bir pencerenin kenarında bekleyen bir adam... Ama her zaman bize bir şey söyler, bizi bir yerlere götürür. *“Beni öyle bir yalana inandır ki, Ömrümce sürsün doğruluğu.”* Gerçekler bazen fazlasıyla sivridir; yaralar. Ama öyle yalanlar vardır ki, insanı hayata bağlar. O, bu dizelerinde bir yalana değil, bir umuda seslenir. Belki de hakikatin acısını

taşıyorsa, güzel bir yalanın içinde yaşamak daha insancadır. Çünkü bazen kalbin inanmak istediği şey, aklın bildiğinden daha doğrudur. Asaf, bu yalana bir kaçış değil, bir sığınak gibi sarılır. İşte bu yüzden Asaf, sadece bir şair değil, bir yol arkadaşıdır. Her yalnızlaştığımızda, her bekleyişte, her yarım kalmış cümlede ona döneriz. Çünkü biliriz ki onun dizelerinde hep bir yerimiz vardır. Asaf, şiirle sustu ama şiirleriyle konuşmaya devam ediyor. Bir dize kadar yakın, bir susuş kadar derin... Özdemir Asaf'ın ardından kalanlar, birer şiirden çok birer iç sesi andırır; sanki her dize, kendi yalnızlığımızın bir başka yüzünü aydınlatmak için yazılmıştır. Onu okudukça, kendi içimize biraz daha yaklaşır, kelimelerin arasındaki sessizlikte kendimizi buluruz. Çünkü Asaf, sadece duygularımızı tercüme eden bir şair değil; içimizdeki yankılara eşlik eden bir dosttur. Ne zaman bir cümleye sığmayan bir hâl yaşasak, onun dizelerinde yer bulur o hâl. Ve biz biliriz ki, her yalnızlığın, her sessizliğin ve her bekleyişin kıyısında, bir Özdemir Asaf mırası bizi çoktan bekliyordur.

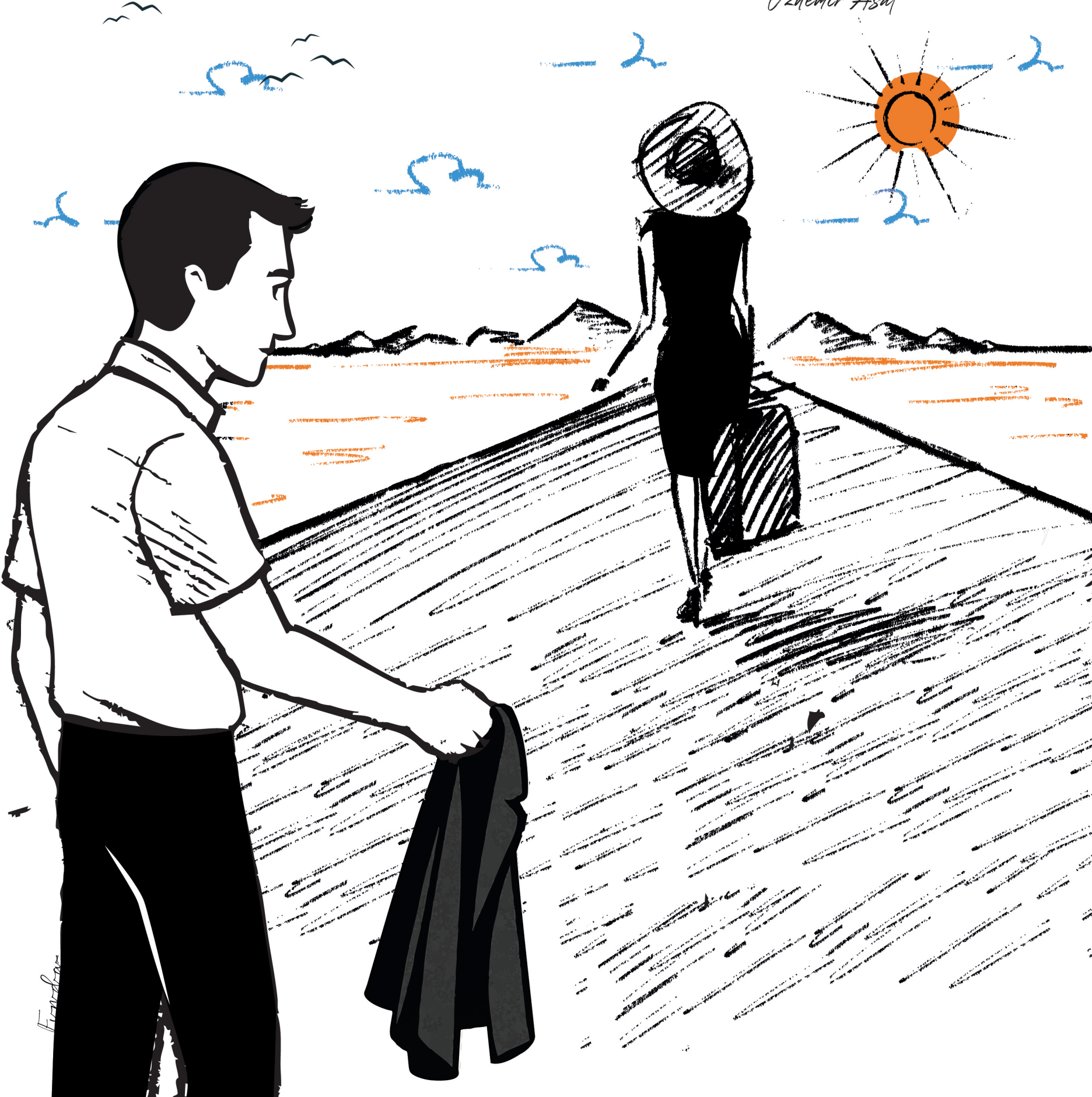
Larinia

Sana gitme demeyeceğim.
Üşüyorsun ceketimi al.
Günün en güzel saatleri bunlar.
Yanımda kal.

Sana gitme demeyeceğim.
Gene de sen bilirsin.
Yalanlar istiyorsan yalanlar söyleyeyim.
İncinirsin.

Sana gitme demeyeceğim.
Ama gitme, Larinia.
Adını gizleyeceğim
Sen de bilme, Larinia.

Özdemir Asaf

Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş., kültür, sanat ve turizm alanındaki hizmet ve ürünleri halkla buluşturmak amacıyla kurulmuştur. Konya'nın tarihi, kültürel ve manevi mirasını korumayı, tanıtmayı ve bu değerleri ulusal ve uluslararası düzeyde görünür kılmayı hedeflemektedir. Kültür A.Ş., Konya'yı kültür ve sanatın önemli merkezlerinden biri hâline getirme vizyonuyla hem yurt içinde hem de yurt dışında tanıtım faaliyetlerine aralıksız devam etmektedir.

DİLEK GÜN

Osmanlı'nın Hafızası Konya'da Hayat Buluyor: Konya Sicilleri

Osmanlı'dan günümüze ulaşan en kapsamlı hafıza kaynaklarının başında kadı sicilleri gelir. Toplumun dinî, hukukî, iktisadî ve sosyolojik yapısını belgeleyen bu siciller, yalnızca bir mahkeme kayıt defteri değil, aynı zamanda bir medeniyetin aynasıdır. Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. tarafından yayımlanan Konya Sicilleri adlı eser, Osmanlı dönemine ait bu eşsiz belgeleri gün yüzüne çıkararak şehrin geçmişine ışık tutuyor. Konya'nın merkezinden taşrasına uzanan coğrafyada, her dönemin izlerini taşıyan siciller; miras anlaşmazlıklarından ticari sözleşmelere, evlenme-boşanma davalarından sosyal yardımlaşma örneklerine kadar toplum yaşamına dair çok yönlü bilgiler sunuyor. Kadı sicilleri, her biri birinci derecede tarihî ve kültürel belge olma özelliği taşıyan

vesikalardır. Konya Sicilleri eseri de bu kaynakları sistemli bir şekilde derleyerek günümüz okuyucusunun hizmetine sunmakta; böylece yalnızca akademik çalışmalara değil, şehir tarihine ilgi duyan herkes için güvenilir ve değerli bir başvuru kaynağı oluşturmaktadır. Eser, taşıdığı bu bilimsel ve kültürel değer sayesinde Türkiye Yazarlar Birliği tarafından 2012 yılında "Kamu Yayıncılığı" dalında ödüle layık görülmüştür. Bu ödül, çalışmanın hem niteliğini hem de kamuya sunduğu katkıyı tescillemektedir. Konya Sicilleri, Konya'nın ve Osmanlı'nın kadim birikimini bugüne taşıyan, hafızayı diri tutan ve kültürel sürekliliğe katkı sağlayan örnek bir eserdir. Şehir tarihini belgeleyen bu kıymetli çalışma, geçmişle gelecek arasında güçlü bir köprü kurmaktadır.

**Yayınevi: Konya
Büyükşehir Belediyesi
Kültür A.Ş. Yayınları
Yapım Yılı: 2011**

Bir Duha Vakti Vakit

Dertlerimin doldurduğu
Koca bir tas var bağrımda
Kana kana içiyor gönül,
Susamış belli!

Ellerim kapkara oluyor,
Göklerin geceleriyle doluyor
Susmuşluğum bir ah asıyor dar ağacma
Geçmişin tozlu raflarını öpüyor
gözlerimin hasreti
Geleceğin düşlerine karışmış
içimin ürkek kuşu
Bir gül rayihasında raks ediyor
Bütün bülbüller.

Dikenler kanatıyor kanatları zira,
Lakin yine de sazın tahayyülüyle
Çığırılan türküye eşlik ediyorlar
Adeta bir ney üfleniyor bülbüller
konuştukça.

Bir duha vakti vakit
Ve şöyle diyor lekeli ömrüme:

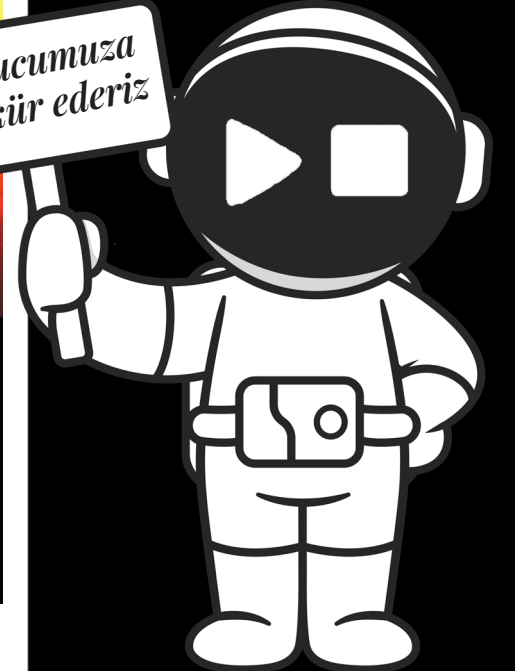
"Daha senden gayrı aşık mı yoktur
Nedir bu telaşın vay deli gönül!"

"Bir söz iyiliğe tanıklık
etmiyorsa
neye yarar ki?"
(Kemal Sayar)

"Çocukların sanatla
büyüyüp dili sevmesini
hayal eden bir eğitimci
olarak, edebiyatı
hayatımın merkezine
alıp; şiirler, öyküler
ve denemelerle iç
dünyamı kelimelere
dökmeye çalışıyorum.
Yazarlık yolculuğumda
biriktirdiğim
duyguları, umutları
ve hayalleri çocuk
kitapları ve şiir
dosyalarım aracılığıyla
kalplere ulaştırmak en
büyük arzum."

EZGİ NERGİZ

Okuyucumuza
teşekkür ederiz

TARİHTE BUGÜN

01

2 TEMMUZ 1932

TÜRK PİYANİST VE MODEL
KERİMAN HALİS ECE,
TÜRKİYE'NİN İLK DÜNYA GÜZELİ
SEÇİLDİ.

4 TEMMUZ 1827

NEW YORK'TA KÖLELİK
YASAKLANDI.

05

7 TEMMUZ 2007

DÜNYANIN YEDİ HARİKASI
BELİRLENDİ; PETRA ANTİK
ŞEHİRİ, ÇİN SEDDİ, KURTARICI
HEYKELİ, MACHU PICCHU
KENTİ, CHICHEN ITZA PIRAMİDİ,
KOLEZYUM VE
TAÇ MAHAL.

02

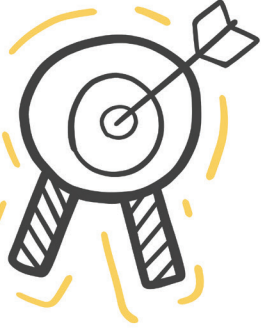
11 TEMMUZ 1963

ÇATALHÖYÜK'TE MÖ 8000'DE
YAPILMIŞ BULUNTULARA
RASTLANILDI.

15 TEMMUZ 1953

UŞAK İL OLDU.

2
KASI
KENTİ,
İSA
ANTİK
RAMİDİ,

23 TEMMUZ 1939
HATAY ANAVATAN'A
KATILDI.

06

25 TEMMUZ 1978
DÜNYANIN İLK TÜP BEBEĞİ
LOUISE BROWN DOĞDU.

04

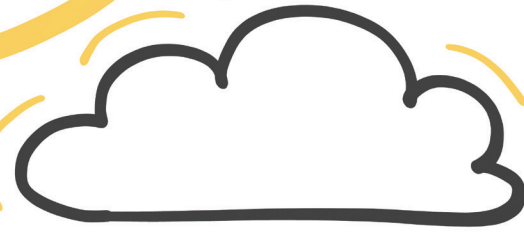
19 TEMMUZ 2010
UÇAKLARDAKİ "KARA KUTU" NUN
MUCİDİ AVUSTRALYALI DAVID
WARREN ÖLDÜ.
21 TEMMUZ 1960
SİRİMAVO BANDARANAİKE
DÜNYANIN İLK KADIN
BAŞBAKANI OLDU

28 TEMMUZ 1914
I. DÜNYA SAVAŞI BAŞLADI.

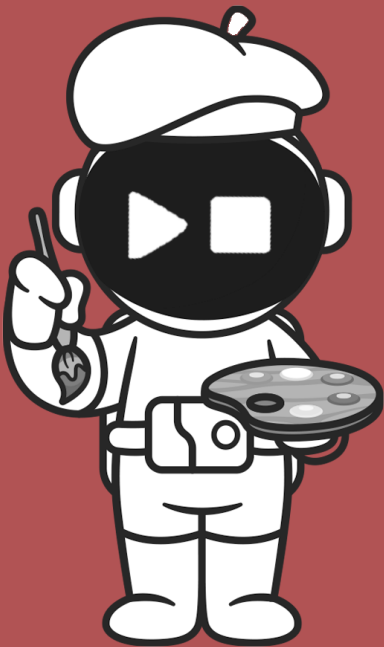
31 TEMMUZ 1980
ASELSAN İLK TÜRK
TELSİZİNİ ÜRETTİ.

03

Gezinti, Fransız ressam Claude Monet'nin 1875 tarihli tablosudur. Yürüyüş, Güneş Şemsiyeli Kadın, Madam Monet ve Oğlu gibi adlarla da bilinir. Bu tabloda ressam, Argenteuil'de yaşadıkları dönemde bir yaz günü eşi Camille'i ve oğlu Jean ile birlikte bir tepecik üzerindeyken resmetmiştir.

İREM NİSA BİLGİÇ

Claude Monet'nin Fırçasında Doğanın Zamanı: “Gezinti”

Claude Monet, 19. yüzyılın en önemli Fransız empresyonist ressamlarından biridir. 1840 yılında Paris'te doğmuş, çocukluk ve gençlik yıllarını ise Le Havre kentinde geçirmiştir.

Monet, küçük yaşlardan itibaren doğaya ve ışığa karşı büyük bir ilgi duymuş, bu ilgisini zamanla resimlerine yansıtmaya başlamıştır.

Klasik sanattan farklı olarak, Monet eserlerinde anlık izlenimleri, ışığın ve havanın değişkenliğini yakalamaya odaklanmıştır. Özellikle açık havada çalışmayı tercih eden sanatçı, doğrudan gözlemlerle doğanın ruhunu yakalamaya çalışmıştır.

1872 yılında yaptığı *İzlenim: Gündoğumu* adlı tablosu, Empresyonizm akımına adını verecek kadar etkili olmuş; zamanla Monet, bu akımın en güçlü temsilcilerinden biri haline gelmiştir. *Claude Monet, sanat hayatı boyunca özellikle doğa manzaralarına, bahçelere ve su yüzeylerine yoğun ilgi göstermiştir.* Giverny'de kurduğu efsanevi bahçesi ve

orada yaptığı çalışmalar, sanatında doğaya duyduğu hayranlığın doruk noktasıdır. *Monet'nin eserleri, sadece görsel bir şölen sunmakla kalmaz, aynı zamanda izleyicide doğanın geçiciliği, zamanın akışı ve ışığın büyüü üzerine derin düşünceler uyandırır.*

Claude Monet'nin 1875 yılında tamamladığı “Gezinti” (La Promenade) tablosu, sanatçının empresyonist anlayışını zarif bir şekilde yansıtır. Eserde, Monet'nin eşi Camille Doncieux ve oğulları Jean Monet, çiçeklerle dolu bir tepede yürürken tasvir edilmiştir. Hafifçe dalgalanan otların ve kadının elbisesinin hareketi, eserin içine yumuşak bir rüzgarın varlığını da taşır. Monet, figürleri manzaranın bir parçası gibi işler; doğa ve insan arasındaki sınır neredeyse silinir. Açık mavi gökyüzü, bulutların ve ışığın dansıyla hareketlenirken, yeşil tonların çeşitliliği tabloya canlılık ve derinlik katar. “Gezinti”, yalnızca bir doğa sahnesi değil, aynı zamanda Monet'nin ailesine ve gündelik hayatın sade güzelliklerine olan sevgisinin de bir yansımasıdır. Sanatçı,

resmi doğal bir an gibi resmederek hem doğanın hem de insanın geçici ama değerli varlığını hissettirir. Monet, “Gezinti” tablosunda empresyonizmin temel unsurlarını ustalıkla kullanır. Fırça darbeleri serbest ve gözle görülecek kadar belirgindir; detaydan çok izlenime, net çizgilerden çok ışık ve renk oyunlarına odaklanılmıştır. Bu teknik, izleyicide bir fotoğraf karesinden ziyade, anlık bir duygu ve hareket hissi uyandırır. Özellikle ışığın kullanımı, tablonun en

dikkat çekici yönlerinden biridir. Güneşli bir öğleden sonra atmosferi, parlak ama yumuşak tonlarla başarıyla aktarılmıştır. Elbiselerin, şemsiyenin ve çimenlerin üzerinde gezinen ışık lekeleri, doğanın sürekli değişen yüzünü yakalar. Monet, gölgeleri ve parlak alanları

abartmadan, doğadaki renk geçişlerini doğal bir zarafetle resmeder. Gökyüzünün hafifçe dalgalanan bulutları ve otların rüzgarda hafifçe savruluşu, hem görsel hem de duygusal bir dinamizm oluşturur. Bu tabloda ışık, sadece bir aydınlatma aracı değil; aynı zamanda atmosferi, duyguyu ve zamanın akışını taşıyan temel bir anlatım aracıdır.

“Gezinti”, ilk bakışta huzurlu bir anın resmedilmiş hali gibi görünse de, altında daha derin duygular barındırır. Monet’nin eşini ve oğlunu doğanın kucağında tasvir etmesi, sadece bir aile sahnesi değil; aynı zamanda doğa ile insan arasındaki uyumun ve zamanın geçiciliğinin sessiz bir ifadesidir.

Tabloda esen rüzgar, hareket eden otlar ve dalgalanan elbise, hayatın durmaksızın ilerleyişini ve her anın kırılgan güzelliğini hatırlatır. Camille’in yüzünün doğrudan izleyiciye dönmemesi, sahnenin bir gözlemci gibi değil, o anın içinden, doğayla birlikte yaşıyormuş gibi hissettirilmesini sağlar.

“Gezinti”, izleyiciye sadece pastoral bir manzara sunmakla kalmaz; aynı zamanda bir günün, bir mevsimin ve bir yaşam anının ne kadar kıymetli olduğunu hissettirir.

Bu tablo, Monet’nin empresyonizmi sadece bir teknik değil, aynı zamanda duyguların ve anın özünü yakalama çabası olarak gördüğünün güçlü bir kanıtıdır.

Kadim Mirasın İzinde

Selçuklu Belediyesi, birçok kültürel projeye öncülük etmiş ve bu projeleri desteklemiştir. Bugün, Selçuklu'yu konu alan dönem dizileri büyük ilgi görmekte, Selçuklu Devleti'ne dair yayınlar ise başvuru kaynağı olarak kabul edilmektedir. Selçuklu Belediyesi, yıllardır Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli kültürel projelerinin şekillendiricisidir. Belediyenin öncülüğünde gerçekleştirilen bu projeler, tarihimize ışık tutarak gelecekte yapılacak çalışmalar için sağlam bir zemin oluşturmuş ve değerli eserlerin ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır.

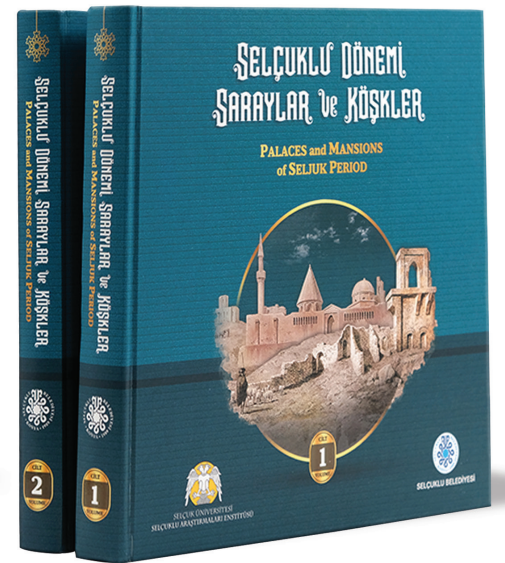
ARİFE SALMAN

Selçuklu Dönemi Saraylar ve Köşkler

Tarih sahnesine yalnızca siyasi başarılarıyla değil, aynı zamanda inşa ettiği büyük medeniyet anlayışıyla damga vuran Selçuklular; mimarîden sanata, bilimden şehirleşmeye kadar pek çok alanda kalıcı izler bırakmıştır. Anadolu'yu bir kültür ve ilim coğrafyasına dönüştüren bu büyük devletin ihtişamını ve zarafetini en iyi yansıtan yapılar arasında saraylar ve köşkler özel bir yer tutar. Bu yapılar, yalnızca yönetim merkezleri değil, aynı zamanda dönemin estetik anlayışını, mühendislik bilgisini ve sosyal yapısını yansıtan mimari hafızalardır. Konya Selçuklu Belediyesi tarafından, Selçuk Üniversitesi ile iş birliği içinde yürütülen kapsamlı bir çalışmanın ürünü olan "Selçuklu Döneminde Saraylar ve Köşkler" adlı iki ciltlik eser, bu mimari mirası derinlemesine inceleyen önemli bir kaynak niteliğindedir. Alanında uzman akademisyenlerin katkılarıyla hazırlanan bu eser, Selçuklu dönemine ait saray ve köşk mimarisini hem tarihî belgeler hem de arkeolojik bulgular eşliğinde detaylı bir biçimde ele almaktadır.

Eserde, Anadolu Selçukluları başta olmak üzere Büyük Selçuklu ve diğer kol beyliklerine ait saray ve köşkler; yapısal özellikleri, süsleme detayları, kullanılan malzemeler ve işlevsel yönleriyle kapsamlı olarak değerlendiriliyor. Konya, Kayseri, Aksaray, Merv, Rey ve Nişabur gibi Selçuklu şehirlerinde yer alan mimarî örnekler, dönemin siyasal ve toplumsal yapısı bağlamında zengin bir perspektifle ele alınıyor.

"Selçuklu Döneminde Saraylar ve Köşkler" sadece akademik içerikleriyle değil; plan çizimleri, mimari fotoğraflar, kazı buluntuları ve minyatürlerle desteklenmiş görsel zenginliğiyle de dikkat çekiyor. Bu sayede hem akademik çevrelere hem de kültürel mirasa ilgi duyan okuyuculara hitap eden çok yönlü bir kaynak ortaya konmuştur. Konya Selçuklu Belediyesi ile Selçuk Üniversitesi'nin iş birliğiyle hazırlanan bu değerli eser, geçmişi geleceğe taşıma misyonunun güzel bir örneğini sunuyor. "Selçuklu Döneminde Saraylar ve Köşkler", hem bilimsel niteliği hem de anlatım diliyle Selçuklu medeniyetinin estetik ve kültürel zenginliğini bir kez daha hatırlatıyor; okuyucuyu tarihî bir yolculuğa davet ediyor.

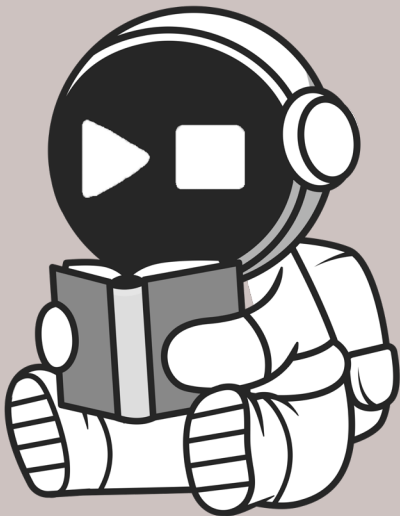

Yapım: Selçuklu Belediyesi
Yapım Yılı: 2021
Cilt sayısı: 2

Sarayın Gözleri: Osmanlı'yı Fotoğrafla Anlatan Sessiz Tanıklar

“Sarayın Gözleri”, Osmanlı’nın ilk fotoğrafçılarından Sébah & Joaillier’nin arşivinden yola çıkarak, imparatorluğun görsel mirasını anı, tarih ve sanat ekseninde yeniden keşfe çıkarıyor.

YAĞMUR DİNÇ

Osmanlı İmparatorluğu’nun son dönemlerinde, zaman adeta donmuş kareler hâline gelirken, bir fotoğrafane İstanbul’un kalbinde sessiz bir devrim yapıyordu. Fotoğrafın henüz yeni bir sanat ve belge aracı olduğu bu yıllarda, Sébah & Joaillier Fotoğrafhanesi yalnızca poz veren insanları değil, bir medeniyetin tüm silüetini tarihe kaydediyordu.

Fabrizio Casaretto’nun kaleme aldığı ve Mundi etiketiyle ocak ayında okurlarla buluşan Sarayın Gözleri – Osmanlı’nın İlk fotoğrafçılarından Sébah & Joaillier’nin hikâyesi, hem nostaljik hem de belgesel niteliği taşıyan büyüleyici bir anlatı sunuyor. Kitap, bir yandan Sébah & Joaillier’nin Osmanlı’daki yolculuğunu gözler önüne sererken, diğer yandan iki yüzyıllık kökleri bu şehirde uzanan Casaretto ailesinin çok katmanlı hikâyesine de ışık tutuyor.

Sébah & Joaillier, yalnızca fotoğraf sanatında ustalaşmış iki isim değil; aynı zamanda Osmanlı’nın görsel hafızasını inşa eden, zamana dirençli bir tanıktır. Pera’daki stüdyolarında dönemin seçkin isimlerine hizmet veren bu fotoğrafçılar, Sultan II. Abdülhamid’in de takdirini kazanmış ve fotoğrafları saray arşivlerine dahi girmiştir. Bugün bu kareler, sadece estetik birer sanat

eseri değil; aynı zamanda sosyal tarih ve görsel antropolojinin değerli belgeleri olarak kabul ediliyor.

Casaretto ailesiyle olan bağ, kitaba güçlü bir kişisel anlatı katıyor. Yazar Fabrizio Casaretto, yalnızca tarihi bir süreci belgelemekle kalmıyor; aynı zamanda kendi ailesinin bu şehrin tarihine nasıl dokunduğunu da içten bir dille anlatıyor. Aile arşivlerinden çıkan fotoğraflar, mektuplar ve anılar,

satır aralarında dönemin İstanbul’unu adeta yaşıyor. *Kitabın duygusal yönü, Sébah & Joaillier’nin kadrajından çıkan görüntülerle birleştiğinde; okuyucuyu hem İstanbul’un taş sokaklarında bir yolculuğa çıkarıyor hem de yüzyıllık bir tanıklığın içine çekiyor. Her fotoğraf bir hikâye, her hikâye ise başka bir İstanbul...*

“Sarayın Gözleri”, sadece geçmiş anlatan bir kitap değil; aynı zamanda geleceğe aktarılması gereken kültürel bir mirasın önemini de

hatırlatıyor. *Bugün, dijital dünyanın hızlı ve geçici imgeleri arasında Sébah & Joaillier’nin sabırla çekilmiş, emekle kurgulanmış kareleri bize zamana karşı nasıl direnebileceğimizi gösteriyor.*

Osmanlı’nın ilk profesyonel fotoğrafçılarından Sébah & Joaillier’nin hikâyesi, Casaretto ailesinin İstanbul’la iç içe geçmiş yaşamı ve bu şehirde kaybolan pek çok güzelliğe dair görsel bir ağıt niteliği taşıyor.

Bir Edebiyat Sabah

*Türk edebiyatının
unutulmaz ismi
Sabahattin Ali,
yalnızlık ve
insan ruhunun
derinliklerini
ustalıkla anlattığı
eserleriyle kısa
yaşamına büyük izler
bıraktı. Zorlu hayatı
ve özgün kalemyle
edebiyatta eşsiz bir
yer edindi.*

SEVDENUR MIDIKLI

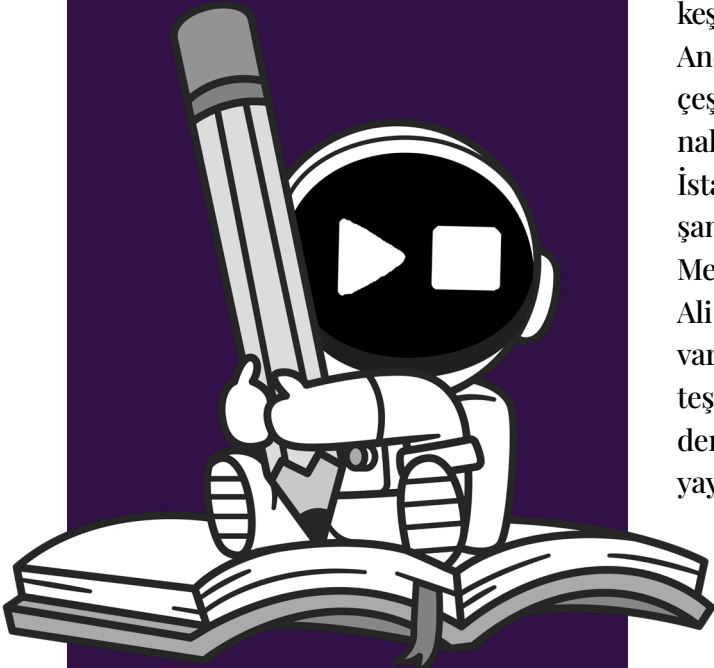
Sabahattin Ali, Türk edebiyatının en önemli yazar ve şairlerinden biri olarak, insan ruhunun derinliklerine inen eserleriyle edebiyat tarihinde unutulmaz bir yer edinmiştir. Yalnızlık, üzüntü, keder ve aşk gibi insani duyguların farklı boyutlarını büyük bir ustalıkla işler. Kısa yaşamına rağmen Türk edebiyatına kalıcı eserler bırakmıştır. Sabahattin Ali, 25 Şubat 1907 tarihinde Gümölcine’de doğar. Babasının mesleği nedeniyle ilköğretim yıllarını farklı şehirlerde tamamlar. Özellikle Edremit’te yaşadığı dönemde Yunan işgaliyle karşılaşır ve bu durum ailesinin maddi ve manevi olarak zor günler geçirmesine neden olur. Bu sıkıntılı ortamda büyür ve sonrasında Balıkesir Muallim Mektebi’ne parasız ve yatılı olarak başlar. Huzursuz aile ortamından uzaklaşarak eğitim hayatına yön verir. Bu okul, onun için adeta bir kurtuluş yolu olur. Bu dönemde yaşadıklarını şiir, öykü ve denemelerle kaleme alır; eserlerini gazete ve dergilere gönderir. Okul arkadaşlarıyla birlikte çıkardığı okul gazetesi, onun yazarlık yolculuğundaki ilk ciddi adımlardan biridir. Kendi iç dünyasını keşfeder ve bunu yazıya döker.

Ancak okulun rutin yaşamından sıkılır ve çeşitli olaylar nedeniyle eğitimini İstanbul’a nakletmek zorunda kalır. 1926 yılında İstanbul’a yerleşir ve burada büyük bir şans yakalar. Çünkü o dönemde Muallim Mektebi’nde edebiyat öğretmenliği yapan Ali Nacip Yöntem, genç yeteneğin farkına varır ve onu destekler. Ali Nacip Yöntem’in teşvikiyle, Sabahattin Ali’nin öykü ve denemeleri dönemin önemli dergilerinde yayımlanmaya başlar. 1927 yılında babasının vefatı, yazar üzerinde derin bir etki bırakır; bu kaybını “Babam İçin” adlı şiirle dile getirir. Şiir, 15 Ocak 1927’de

“Güneş Dergisi”nde yayımlanır.

1927’de mezun olur ve öğretmenlik mesleğine adım atar. Dayısının yardımıyla Yozgat’taki Cumhuriyet Okulu’na tayin edilir. Burada kısa sürede sevilen bir öğretmen olur ancak çocukluğundan beri taşıdığı mutsuzluk ve yalnızlık duygusunu yanında taşımaya devam eder. Yozgat’ta yaşadığı yalnızlık ve bu dönemde sanatı, edebiyatı paylaşacağı insan eksikliği onu oldukça etkiler. Arkadaşı Nahit Hanım, 1927 yılında gönderdiği bir mektupta, Yozgat’ın monoton ve derinlikten yoksun atmosferini şöyle anlatır: “Burası beni muhakkak çıldırtacak. Ne basit muhit Yarabbi... Düşün kardeşim konuşacak bir insan bile yok. Hepsi alelade, hepsi dümdüz. Konuşacak dert yanacak bir adam bile diye kendi kendime haykırdım. Yoktu... *Malumat sahibi, derin, muğlak bir kimseye rast gelmek mümkün değildi. Müthiş bir surette yalnız kaldığımı hissettim. Ah... bilhassa bu kadar kalabalığın içinde yalnızlık ne acı oluyordu. Yarabbi...*”

Sabahattin Ali, bu yalnızlık duygusunu büyük bir derinlikle yaşar ve yaşadıklarını yazıya aktarır. Yazdıklarını kendisinden küçük dayısının oğluna okur. Özellikle staj döneminde İstanbul’da tanıştığı ve Yozgat’ta mektuplaşmaya devam ettiği Nahit Hanım’a karşı derin bir aşk besler. Ancak bu aşk karşılıksız kalır ve bu durum onu üzer; yine duygularını kağıda döker. Hem aşkın hem de üzüntünün yoğunluğunu yaşar; aynı zamanda İstanbul’a olan özlemini hisseder. Yozgat’taki yıllar, onun yazın hayatında önemli bir dönüm noktası olur. Bu dönemde Anadolu insanını gözlemler, onların hayatlarını

Çınarı Sabahattin Ali

yakından tanır ve ilerideki romanlarına bu gözlemlerini yansıtır.

1928 yılında eğitim için Almanya'ya gönderilir. Burada iki yıl geçirir.

Almanya'daki eğitiminden sonra Türkiye'ye döner ve öğretmenliğe Konya'da devam eder. Bu yıllarda Atatürk'ü eleştirdiği gerekçesiyle tutuklanır. 1932 yılında Konya Cezaevi'ne konur ve ardından aynı davadan dolayı 14 ay hapis cezası ile Sinop Cezaevi'ne gönderilir. Cezaevinde kalan yazar, geceleri sürekli kitap okur, gündüzleri ise sandık üstünde yazı yazar. Cezaevinde yazdığı *"Hapishane Şarkısı"* adlı şiir, beş bölümden oluşur ve özellikle *"Aldırma Gönül"* adlı dörtlükleri en çok bilinen şiirlerindendir.

Sabahattin Ali, bir süre hapis yattıktan sonra Cumhuriyet'in ilanının 10. yılı nedeniyle çıkarılan af ile tahliye edilir. Cezaevinde yaşadığı deneyimlerden yola çıkarak *"Bir Şaka"*, *"Kanal"*, *"Kazlar"*, *"Bir Fırar"*, *"Katil Osman"* ve *"Çaydanlık"* adlı hikayelerini kaleme alır. Özel hayatında ise çeşitli zorluklar yaşar. Nahit Hanım evlenir, yakın arkadaşı Ayşe Hanım ise evlilik teklifini reddeder. Daha sonra Aliye Hanım ile evlenir ancak onun ailesi, Sabahattin Ali'nin sicil kaydının bulunması nedeniyle evliliğe mesafeli yaklaşır. Sonunda izin verirler ve çift, 16 Mayıs 1935'te Kadıköy Evlendirme Dairesi'nde evlenir.

Mesleki yaşamında *"mümeyyizlik"* görevinden farklı pozisyonlara atanır ve okullarda Almanca dersleri verir. Bu dönemde maddi durumu düzelir, *"Kağnı"*, *"Arap Hayri"* ve *"Pazarıcı"* adlı hikayelerini yayımlar, tercümeler yapar ve *"Ayda Bir"* adlı dergide

birçok öyküsünü okuyucuyla buluşturur. Otuzlu yaşlarında askerliğe başlar; iki ay er, altı ay yedek subay olarak görev yapar. Askerlik sırasında kızları doğar. Askerlik sonrasında ise Türkçe öğretmeni olarak Ankara'ya atanır. Burada çevresindeki hareketin azalmasıyla *"İçimizdeki Şeytanlar"* adlı eserini yayımlar. *İkinci Dünya Savaşı öncesi kısa bir süre daha askerlik yapar ve bu dönemde "Kürk Mantolu Madonna" romanını yazar.*

1944 yılında Nihat Atsız hakkında yazdığı bir yazı nedeniyle dava açılır. Davayı kazanmasına rağmen siyasi baskılar devam eder, yazılarının yayımlanması engellenir. Bunun üzerine Aziz Nesin ve Rıfat Ilgaz ile

birlikte siyasi mizah dergileri çıkarmaya başlar. Bu dergilerde İsmet İnönü'yü eleştirdiği iddiasıyla hapis cezası alır ve bir süre cezaevinde kalır. Yaşadığı baskılar ve hapis süreci giderek zorlaşır. Bu sebeple Türkiye'den ayrılmak ister.

Ne yazık ki, 2 Nisan 1948'de Bulgaristan sınırından kaçmaya çalışırken rehberlik eden Ali Ertekin tarafından öldürülür. Sabahattin Ali, kısa yaşamına rağmen Türk edebiyatına kazandırdığı eserlerle bugün de anılmaya ve okunmaya devam eder. Onun eserleri, insan ruhunun karanlık ve aydınlık yanlarını keşfetmek isteyen okuyucular için önemli bir rehber olacaktır.

Kalemin, Aklın ve Kalbin İzinde Bir Cumhuriyet Kadını

Şükûfe Nihal Başar

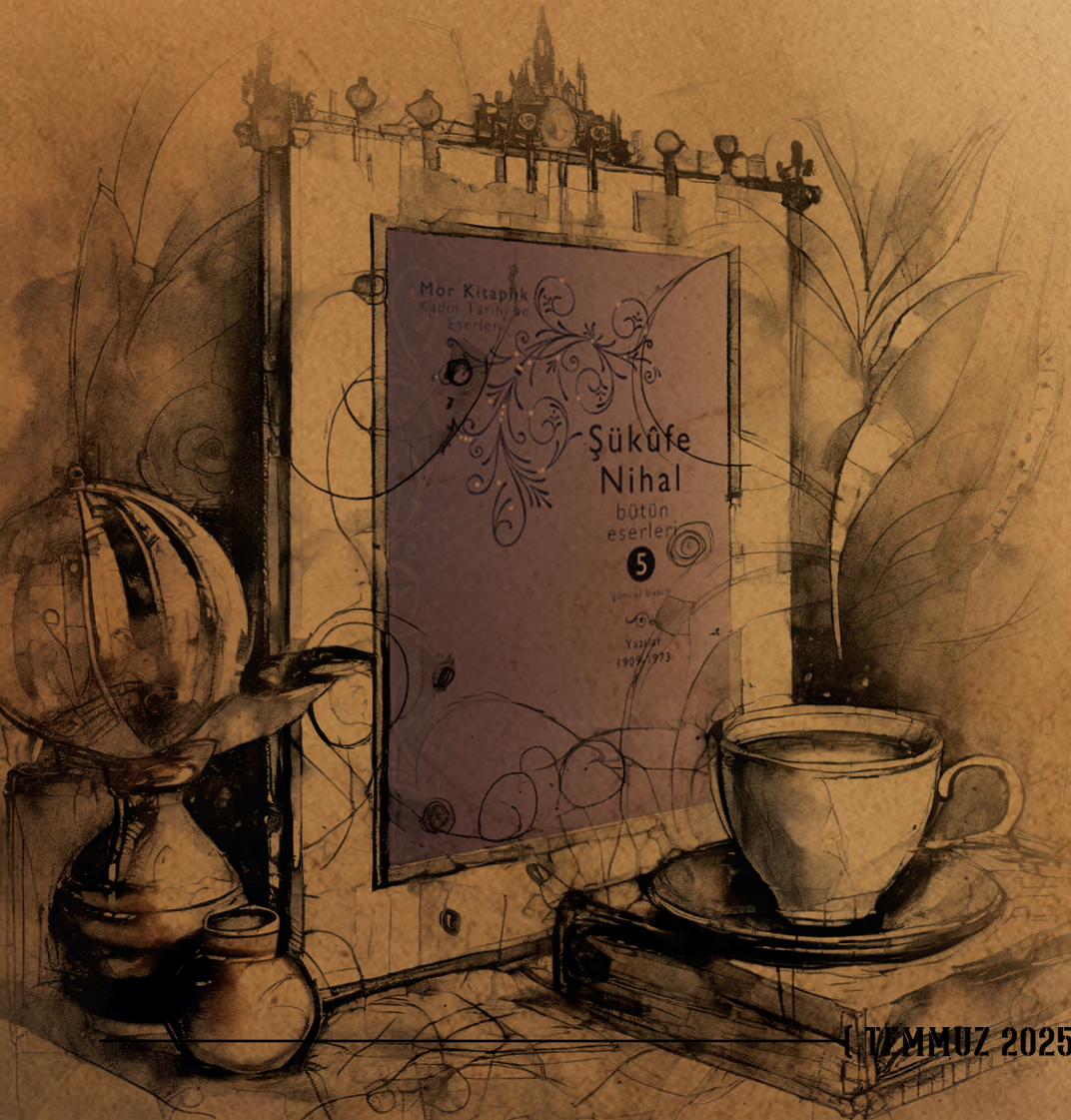
Bazı hayatlar vardır ki bir milleti, bir çağın ruhunu, bir kadının susmayan iç sesini içinde taşır. Şükûfe Nihal, işte o hayatlardan birine doğdu; 1896 yılında İstanbul'da, bir imparatorluğun çöküşüne ve bir cumhuriyetin doğuşuna tanıklık edecek, mürekkep kokan bir dünyaya... Babası Miralay Ahmet Bey'in görevleri nedeniyle Anadolu'nun ve Osmanlı topraklarının dört bir yanında geçen çocukluğu, ona yalnızca şehirleri değil, dilleri, kültürleri ve yüreklerin derinliklerindeki sızıları da öğretti. Ortaokulu Şam'da okudu, Selanik'te özel

bir okulda eğitim aldı. Arapça'yı, Farsça'yı, Fransızca'yı büyük bir merakla öğrenen küçük Nihal, henüz çocuk yaşlardayken evlerinde ağırlanan şairlerden, devlet adamlarından duyduğu sözlerle memleket meselelerine karşı derin bir ilgi beslemeye başlamıştı. O ilgi zamanla bir sevdaya dönüştü. Kalemi eline ilk aldığı anda henüz 13 yaşındaydı; Mehasin gazetesinde yayımlanan yazısı, onun edebiyatla kuracağı uzun yolculuğun ilk durağıydı. Aile büyüklerinin isteğiyle 1912 yılında Mithat Sadullah Bey'le evlendi. Bu evlilikten bir oğlu dünyaya geldi. Ama yüreği başka bir yolda, başka bir çağrının peşindeydi. 1916 yılında

İnas Darülfünunu'na (Kadın Üniversitesi) girdi. Okurken eşiyle birlikte bir okul kurdu, "Mekteb-i Ümit" adını verdikleri bu kurumda eğitim vermeye başladı. Fakat kısa süre sonra evliliği sona erdi. Şükûfe Nihal, o andan itibaren sadece bir anne değil, kendi kaderini elinde tutan bir kadın olmayı seçti. Darülfünun'da edebiyat bölümünde başladığı öğrenimini, son yılında coğrafya bölümüne geçerek sürdürdü. 1919'da, erkek üniversitesiyle birleşme söz konusu olunca, kadınlara ya kendi sınavlarını vererek mezun olma ya da erkeklerin derslerini tamamlayarak ortak diplomaya sahip olma seçeneği sunuldu. Çoğu kadın ilkini seçerken, Şükûfe Nihal zoru seçti. Erkeklerin aldığı tüm derslerden sınavlara girdi ve başarıyla tamamladı. Böylece Türkiye'nin "Darülfünun mezunu ilk kadını" oldu.

Aynı yıl, ilk şiir kitabı Yıldızlar ve Gölgele yayımlandı. Şiirlerinde Servet-i Fünûn'un etkisi, aruz vezninin naif ezgisi vardı. Ama bu kalem daha büyük dertlerin, daha derin yalnızlıkların ve daha büyük kavgaların izini sürmeye hazırды.

Hayatına giren ikinci adam, coğrafya bölümü öğrencisi ve geleceğin siyasetçisi Ahmet Hamdi Başar oldu. Bu evlilikten bir kız çocuğu dünyaya geldi. Fakat onun en büyük aşkı, kalemiydi; en büyük sevdası, vatani. Türk Kurtuluş Savaşı yıllarında evinde kadınları toplayıp onlara millî mücadele ruhunu aşılayan, mitinglerde kalabalıklara hitap eden, Halide Edip'in yanında durup Fatih Mitingi'nde halkı coşturan bir kadındı o. Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte kadınların siyasal hakları için yürütülen mücadelede de ön saflardaydı. Türk Kadınlar Birliği'nin kurucuları arasında yer aldı, kadınların sesi oldu. Türk Kadın Yolu dergisinde kaleme aldığı yazılar, yalnızca fikir değil, cesaret

taşıyordu.

1953'e kadar İstanbul'un seçkin okullarında öğretmenlik yaptı. Genç kızlara yalnızca coğrafyayı ya da edebiyatı değil, bir kadının kendi sesiyle dünyayı nasıl değiştirebileceğini de öğretti. Kalemi ise hiçbir zaman susmadı. 1927'de çıkan Hazan Rüzgarları'yla aruzdan uzaklaşıp heceye yöneldi. Kadını, yurdu, aşkı yazdı. Tevekkülün Cezası, Renksiz İstirap, Çöl Güneşi, Yalnız Dönüyorum, Domaniç Dağlarının Yolcusu, Çölde Sabah Oluyor gibi eserlerinde yorgun kalplerin, sessiz kadınların, unutulmuş şehirlerin hikâyelerini anlattı.

Bir dönem, aşklarıyla da çok konuşuldu. Kalemine, yüzüne, sesine hayran kalan şairler arasında Nâzım Hikmet, Faruk Nafiz Çamlıbel, Ahmet Kutsi Tecer gibi dev isimler vardı. Hakkında yazılan dizelerde hem aşk vardı hem de ulaşılmaz bir hayranlık. Osman Fahri, karşılıksız kalan aşkının hüznüyle yaşamına son verdiğinde, ardında şu mısraları bıraktı:

"Sen benim hem-dem-i hayalatım,
Ben senin yar-ı tesellikârın
Olaçakken; fakat, nedense, Nihal
Sen benim gözlerimde dert aradın..."

Yıllar ilerledikçe, yalnızlık gölgesi hayatının üzerine çökmeye başladı. 1962'de geçirdiği bir kazada sol ayağı sakat kaldı. Kısa bir süre sonra kızını da yitirdi. Ardından dostlar, sonra kelimeler yavaş yavaş uzaklaştı. Susmaya başladı. Ve o büyük suskunluk, hayatının sonuna dek sürdü.

24 Eylül 1973'te, İstanbul'da veda etti hayata. Sessizdi ama geride bıraktıklarıyla hâlâ konuşuyordu. 26 Eylül'de, Boğaz'ın serin rüzgârlarına karşı, Rumelihisarı Aşıyan Mezarlığı'na defnedildi.

Şükûfe Nihal... Sadece bir şair değil. Bir öğretmen, bir anne, bir öncü, bir mücadele kadını... Onun hayatı, bir devrin kırılğan kalbidir. Sessizce söylenmiş ama gürül gürül yankılanan bir şiiirdir bu topraklarda.

***Bir Şey Unuttum**
Yolum uzundu biraz, kayahklar
çetindi
Sona yaklaşınca da gün bitti,
akşam indi
Dediler; "Pek boş yere değil
verdiğin emek,
Eriştin demek"
Hazırlık da bir büyük savaş bu
yolculukta
Ne uçurumlar aşmak gerekmiş
bir solukta
Bir cılız su başı da bulsam
şimdi tasam yok*

***Dayandığım kayaya değemez
ateş ve ok
Yalnız
Gönlümde bir acı var, adımı
bulamadım
Kırık bir kanadım
Bir şey mi kaybettim ne,
ellerim bomboş gibi
Bir yakuttan kadeh ki varlık,
çatlamış gibi
Ses mi çiçek mi desem
Işık mı renk mi desem
Sanki geçtiğim yolda bir şey
unuttum.***

Zamanın ötesinde:

Yıldızlararası, bilimin ve sevginin sınırlarını aşan; zamanın kıvrımlarında insanın hem evrene hem de kendi kalbine yaptığı unutulmaz bir yolculuk.

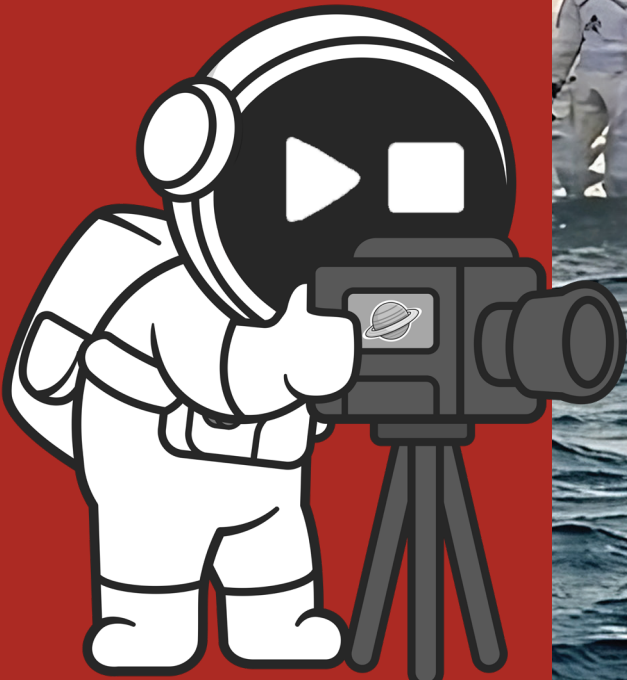
DİLAN ÇETİNKAYA

Yakın bir gelecekte geçen Yıldızlararası filmi, insanlığın doğayla bağını kopardığı, kaynakların tükendiği ve hayatta kalmanın imkânsız hâle geldiği bir dünyayı anlatır. Tarım ürünleri birer birer yok olurken, insanlık hayatta kalmaktan çok, yok olmamaya çalışır. 2014 yapımı bu epik bilimkurgu filmi, usta yönetmen Christopher Nolan tarafından yönetilir. Film, yalnızca görsel bir şölen sunmakla kalmaz, izleyicisini derin felsefi ve duygusal sorularla yüzleştirir. Filmin başrolünde yer alan Cooper, eski bir NASA pilotudur. Artık bir mısır tarlasında çiftçilik yapar. *Ancak o, toprağa değil, yıldızlara aittir. En değerli varlıkları, oğlu Tom ve küçük kızı Murph'tur.* Ancak kader, Cooper'a yalnızca çocuklarını değil, tüm insanlığı kurtarma görevini de yükler. Bir gün gizemli bir işaretin izini süren Cooper, gizli bir NASA üssüne ulaşır. Dünya kurtarılamayacak durumdadır; ama

Satürn yakınlarında açılan bir solucan deliği, insanlığa yeni bir yuva bulma umudu sunar. Cooper, bu geçitten geçerek yeni yaşanabilir bir gezegen bulma görevini kabul eder. Bu, aynı zamanda kızı Murph'e veda etmesi demektir.

Buradan itibaren film, zamanın büküldüğü, dakikaların yıllara dönüştüğü, insanın hem evrene hem de kendi içine yolculuk yaptığı bir maceraya dönüşür. Zaman, gezegenlerde farklı akarken, her saniye bir vedaya dönüşür. Yönetmen Nolan, Einstein'ın genel görelilik kuramını dramatik bir şekilde işler. Miller adlı okyanus gezegeninde geçirilen birkaç saat, Dünya'da onlarca yıla bedeldir.

Dev dalgalar ve güçlü çekim, ekibi zorlarken Dünya'da Murph yıllarca babasız büyür. Babasına kırgın olan Murph, onun mesajını çözmeye

Yıldızlararası'na bir yolculuk

çalışır. Babasının dönmesini beklemek yerine, bilimiyle insanlığı kurtarmaya çalışır.

Filmin en çarpıcı anlarından biri, Cooper'ın kara deliğe atılarak beşinci boyuta ulaşmasıdır. Burada zaman, mekânın içinde katman katman var olur. Cooper, Murph'ün çocukluk odasındaki farklı zaman dilimlerine ulaşır; kitapları düşürerek, saat aracılığıyla mesajlar gönderir. Murph, yıllar sonra bu mesajı çözer ve Dünya'yı kurtaracak yerçekimi formülünü tamamlar. Gemide geçen 23 yılın ardından Cooper geri döner ve artık yaşlanmış olan Murph ile karşılaşır. *Murph, "Git artık baba... Benim burada işim bitti. Ama senin hâlâ yolun var"* diyerek onu yeni bir yolculuğa uğurlar. Bu replik, hem bir vedayı hem de yeni

başlangıçları simgeler.

Film, "Zaman ve mekânı aşabilen tek şey sevgidir" cümlesiyle derin felsefi bir mesaj verir. Zaman ve uzay ne kadar karmaşık olursa olsun, bir babanın kızına duyduğu sevgi, her sınırı aşar. Sevgi, hem fiziksel hem de ruhsal bir bağ olarak anlatılır. Yönetmen, bilimi kutsarken, onun tek başına yeterli olmadığını da vurgular. Bilim, formüller ve keşiflerle doludur; ama insanı ileriye taşıyan asıl güç, sevgi ve bağ kurma yeteneğidir. Hans Zimmer'ın müzikleri, filmi daha da unutulmaz kılar. Müzikler, hem duygusal anları güçlendirir hem de kozmik yalnızlığı derinleştirir. Görsel efektler, uzayın sonsuzluğunu ve zamanın karmaşıklığını izleyiciye hissettirir. Zamanın kıvrımlarında kaybolurken,

insan olmanın anlamını da sorgular. Film, insanlığın yalnızca akılla değil, kalple de yol aldığını hatırlatır. Böylece seyircisini hem zihinsel hem de duygusal bir yolculuğa çıkarır.

Senaryo:

Jonathan Nolan,
Christopher Nolan

Oyuncular:

Wes Bentley, Casey Affleck,

Jessica Chastain,

Anne Hathaway, Matthew

McConaughey

Filmin Türü:

Bilim Kurgu

Adı: Interstellar

Yapım Yılı: 2014

ASTRO SAHNE SANATLARI

Astro Sahne
Sanatları

← Mutlu Masallar
Çocuk etkinliği

12
Temmuz
14:00

← Ritim Atölyesi

25
Temmuz
20:30

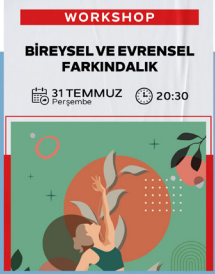
← Pinokyo Gepetto'nun
Mutluluğu (Tiyatro)

27
Temmuz
14:00

← Biz Biriz Halk Müziği
Topluluğu (Solo Konser)

29
Temmuz
20:30

← Bireysel ve Evrensel
Farkındalık (Workshop)

31
Temmuz
20:30

Kendi yazılarınızı dergimizde görmek ister misiniz? Kültür Sanat ve Edebiyat içerikli yazılarınız iletisim@muvvakitdergisi.com adresine bekliyoruz.

